

Мовна політика:

анотований бібліографічний список 2020. – Вип. 2. – 11 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. **Береза Т. Скажи мені українською :** [укр.-рос. слов. правдивої мови] / Тарас Береза. — Львів : Апріорі, 2019. — 455 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: БЗ61017.** Зазначено, що словник має на меті повернути розуміння величі й краси української мови, а також покращити загальний рівень володіння українською мовою в побуті та діловому спілкуванні. Формат словника наочно показує відмінності між правдивою українською мовою й штучним запозиченнями з мови російської.

2. **81 процент украинцев считают украинский язык важным атрибутом независимости страны** // Факты и коммент. — 2020. — 23 — 29 янв. (№ 3). — С. 2. Повідомлено, що Фонд "Демократичні ініціативи" та Центр Разумкова провели загальнонаціональне соціологічне опитування у всіх регіонах України, крім Криму та окупованих територій Донецької і Луганської областей. Згідно із результатами, абсолютна більшість тих, хто проживає в Україні (75 %) у всіх регіонах країни, вважають себе, насамперед, громадянами України. З тим, що українська мова є важливим атрибутом незалежності України, згоден 81 % опитаних. Також 64 % населення вважають, що головним інтеграційним напрямом України має бути вступ до Європейського Союзу, а 13 % — за інтеграцію з Євразійським економічним Союзом. Більше половини населення (51 %) вважають, що найкраща гарантія безпеки для України — вступ до НАТО, що є найбільшим результатом за весь час проведення опитувань.

3. **Власенко В. Українських депутатів у ПАРЄ чекає бойове хрещення** / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2020. — 25 січ. (№ 15). —

С. 3. *Йдеться про участь української делегації на чолі з народним депутатом Єлизаветою Ясько у роботі сесії Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ), 27 січня 2020 року. Зазначено, що попри численні протести, до ПАРЄ повернулася російська делегація, голова якої Петро Толстой заявив, що депутати держдуми збираються винести на обговорення асамблеї питання порушень прав російськомовного населення на освіту в Україні. Одним із найважливіших питань у порядку денному сесії стане резолюція, яка представить спільну додаткову процедуру Комітету міністрів Ради Європи (РЄ) і ПАРЄ щодо процесу виключення з лав РЄ країни, яка грубо порушила норми статуту організації. В той же час член української делегації, народний депутат Олексій Гончаренко зауважив, що якщо асамблея проголосує за резолюцію в тому вигляді, в якому її підготував доповідач Франк Швабе (група соціалістів, Німеччина), це стане "перемогою Росії". Парламентарій також повідомив, що українська делегація та її однодумці в ПАРЄ підготували поправки до резолюції, ухвалення яких обстоюватимуть на засіданні профільного комітету й під час дебатів.*

Текст:

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ukrayinskih-deputativ-u-parye-chekaye-bojove-hresh/>

4. Гандзій О. До словника гуцульської говірки включили 7, 5 тисячі слів / Олександр Гандзій // Газета по-українськи. — 2020. — 23 січ. (№ 4). — С. 17. *Йдеться про те, що в Івано-Франківську почали видавати словник "Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові". У словнику зібрали 7 500 слів із гуцульської говірки. Уже видали перший том словника — від літери "А" до "Н". Другий планують надрукувати 2020 р.*

Текст: https://gazeta.ua/articles/mova-newspaper/_do-slovnika-guculskoyi-govirki-vklyuchili-75-tisyachi-sliv/948086

5. Губерначук С. С. Українська мова і санскрит (вибіркове представлення споріднених слів) / Станіслав Губерначук. — Київ : Фенікс, 2018. — 351, [1] с. *Шифр зберігання в Бібліотеці: А802758. Проведено зіставлення понад восьми тисяч українських слів зі словами санскриту, що дає*

можливість уточнити походження і виявити затуманений тисячоліттями зміст багатьох українських слів та простежити прадавні початки української мови. Наведено дані про аріїв, їхню усну народну творчість і створений нами санскрит.

6. Загорій В. Володимир Загорій: "Це буде 20-й фініш!" / Володимир Загорій ; інтерв'ю взяла Світлана Короненко // День. — 2020. — 7 - 8 лют. (№ 22/23). — С. 14, 15. *Подано матеріали розмови із президентом Ліги українських меценатів, доктором фармацевтичних наук, професором, завідувачем кафедри промислової, клінічної фармації та клінічної фармакології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, головою Наглядової Ради фармацевтичної фірми "Дарниця" Володимиром Загорієм. Основна тема бесіди – особливості проведення в Україні 20-го конкурсу української мови імені Петра Яцика.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/volodymyr-zagoriy-ce-bude-20-y-finish>

7. Княжик О. Штрафують заклади із вивісками російською мовою / Оксана Княжик // Газета по-українськи. — 2020. — 6 лют. (№ 6). — С. 15. *Йдеться про те, що якщо рекламна вивіска в закладі досі лишається російською мовою, то насамперед слід звернутися до адміністратора чи керівника магазину, однак якщо це не спрацює, то потрібно робити запис до книги скарг. Зауважено, що скаргу мають розглянути протягом 30-ти днів і відписати заявнику. Коли й це не допомагає, необхідно повідомити про порушення Держспроспоживслужбу.* Текст: https://gazeta.ua/articles/mova-newspaper/_strafuyut-zakladi-z-viviskami-rosijskoyu-movoyu/950180

8. Куликов А. Мовлення громад: а ви говорите? / Андрій Куликов ; підготувала О. Ковшова // Місц. самоврядування. — 2019. — № 12 (груд.). — С. 24-29. *Зазначено, що у рамках децентралізації управління об'єднаним територіальним громадам (ОТГ) надається більше повноважень і на них покладається великий тягар відповідальності. Для формування потужних громад важливими є самоідентифікація та самоорганізація членів громади (у тому числі з метою здійснення громадського контролю місцевої влади),*

високий рівень згуртованості та соціальної взаємодії. З огляду на міжнародний досвід, одним з найефективніших шляхів вирішення цих завдань є розвиток мовлення громад. ОТГ повинні мати право на здійснення власного мовлення, яке сприяє плюралізму медіа, забезпечує різноманітність змісту і представництво різних груп та інтересів суспільства. Про те, що таке мовлення громад та як воно працює, розповів голова Правління ГО "Громадське радіо" Андрій Куликов. Він, зокрема, акцентував увагу на правових аспектах мовлення громад, українському та закордонному досвіді, розглянувши такі країни як: Італія, Франція, Данія, Нідерланди, Сполучене Королівство Великої Британії.

Текст: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2019/december/issue-12/article-105957.html>

9. Лавренюк С. Ухвалено законопроект про повну загальну середню освіту / Сергій Лавренюк // Голос України. — 2020. — 17 січ. (№ 9). — [Електронні дані]. Йдеться про ранкове засідання Верховної Ради України (ВР України) 16 січня 2020 року. Ухвалено в другому читанні та в цілому законопроект "Про повну загальну середню освіту" (№ 0901), який дасть змогу продовжити розбудову Нової української школи. Законопроектом прописано три моделі вивчення державної мови: для корінних народів України, зокрема, кримських татар, що не проживають у мовному середовищі своєї мови та не мають держави, яка цю мову захищала б та розвивала; базовий підхід, який передбачає, що в початковій школі діти навчатимуться материнською мовою та вивчатимуть державну мову; для національних меншин, мова яких належить до однієї з українською мовної сім'ї та які проживають переважно в середовищі власної мови, насамперед російської.

Текст: <http://www.golos.com.ua/article/326391>

10. Нагірняк З. Книжка, яка "житиме" довго / Зоряна Нагірняк // Нація і держава. — 2019. — № 12 (груд.). — С. 16. Зазначено, що на численні прохання і побажання журналістів, працівників освіти та культури, державних службовців, студентів вийшла нова мовознавча праця Марії Волощак "Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних

назв”, написана за новим правописом. У першій частині видання йдеться про особливості правопису українських прізвищ, адже відомо, що протягом кількох столітньої історії ці прізвища зазнали російщення, польщення, мадяризації. ”З огляду на це можна натрапити на багато спотворених українських прізвищ не тільки в усному мовленні, а навіть в офіційних документах”, – зазначено у книжці. Друга частина видання присвячена особливостям правопису географічних назв, зокрема, складних і складених, географічних назв слов’янських та інших країн, особливостям їх відмінювання тощо. Текст: <http://cun.org.ua/nid/679--23--12--2019--12.pdf>

11. Насадюк А. Показательные вступления / Алексей Насадюк // Юрид. практика. — 2020. — 14 янв. (№ 1/2). — С. 1, 11. Наведено огляд основних нормативних актів, які набирають чинності на початку 2020 року, зокрема, 16 січня 2020 року набирає чинності положення Закону України ”Про забезпечення функціонування української мови як державної” щодо мови реклами. Статтею 32 цього закону встановлено, що мовою реклами в Україні є державна мова. Текст: <https://pravo.ua/articles/pokazatelnye-vstuplenija/>

12. Несенюк М. Українською говорить еліта й ті, хто хоче нею стати / Микола Несенюк // Газета по-українськи. — 2020. — 23 січ. (№ 4). — С. 12. Йдеться про те, що весь ”діловий Київ” спілкується мовою агресора: від міністерств до офісів фірм і мистецьких студій. Зазначено, що українська в Києві є такою собі латиною, яку всі знають, але якою майже ніхто не говорить . Текст: https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_ukrayinskoyu-govorit-elita-j-ti-hto-hoche-neyu-stati/948247

13. Пермякова А. Стипендія від Президента / А. Пермякова // Пульс: регіон. громад.-політ. та екон. тижневик (Хмельниц. обл.). — 2020. — 2 січ. (№ 1). — С. 1. Зазначено, що 24 грудня 2019 року на офіційному сайті Офісу Президента України з’явилася інформація про призначення президентських стипендій 39 українським школярам і студентам, які у минулому навчальному році стали переможцями IX Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Мета проведення

цього конкурсу – вшанування творчої спадщини Тараса Шевченка, стимулювання учнів та студентів до вивчення української мови і літератури.

14. Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 17 трав. 2019 р. : у 2 т. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півден. регіон. центр НАПрН України ; [відп. ред. Г. О. Ульянова]. — Одеса : Гельветика, 2019. — Т. 1. — 720 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A800888-1** *Зі змісту: Мовне питання як об'єкт політичного конфлікту в Україні / Ю.В. Завгородня. — С. 221-224; Мовний контекст передвиборчого дискурсу 2019 р. в Україні / О. О. Веремчук. — С. 227-229.*

15. Психолого-педагогічні, правові та соціально-культурні проблеми сучасного суспільства : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 жовт. 2019 р., м. Кременчук / М-во освіти і науки України, Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського, Ф-т права, гуманітар. і соц. наук, Каф. теорії, історії держави та права ; [редкол.: В. Д. Шаповал (голова) та ін.]. — Кременчук : Щербатих О. В., 2019. — 243 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : B77570.** *Зі змісту: До питання культури мовної відповідальності / О. В. Пелешенко. — С. 85-86.*

16. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти : монографія / А. П. Романченко. — Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. — 541 с. *Присвячено комплексному аналізу комунікативної специфіки елітарної мовної особистості в широкому спектрі її презентаційної оригінальності, реалізованої у просторі наукового дискурсу. Наукову кваліфікацію особистості вченого-мовознавця здійснено завдяки диференційному опису основних (вербально-семантичного, лінгвокогнітивного і прагматичного) та проміжних (соціокультурного й емоційно-афективного) ярусів її структурної організації. Обґрунтовано критерії виокремлення елітарної мовної особистості з опертям на типові ознаки, притаманні носіям високої мовленнєвої культури, що апробовано на матеріалі наукового доробку і комунікативних виявів відомих українських лінгвістів. Запропоновано таксономію комунікативних стратегій і тактик*

їхньої реалізації, що корелюють із дослідницькими, оцінювальними та концептуальними типами.

17. Савойська С. В. Політологічний контекст моделі мовної політики: теоретико-методологічний аналіз / С. В. Савойська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : Простір-М, 2019. – 789 с. *Шифр зберігання в Бібліотеці: A802756.* Досліджено формування та розбудову моделі мовної політики не лише України, а й інших держав, зокрема європейських. Розглянуто мовно-політичний досвід окремих зарубіжних держав з метою застосування його найліпших складових в Україні. Проаналізовано основні наукові підходи до осмислення феномена моделі мовної політики. Показано особливості формування та розбудови моделей мовної політики окремих закордонних держав, які тісно пов'язані з історією розвитку, формою правління, політичним режимом, ідеологією, втручанням чи не втручанням у внутрішні справи колишніх метрополій тощо.

18. Світловська Л. Він проповідує світло народів / Лариса Світловська // Проскурів. — 2019. — 19 груд. (№ 47). — С. 7. Подано інтерв'ю з першим у незалежній Україні єпархом Кам'янець-Подільської єпархії Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) Іваном Куликом про дитинство, навчання у Тернопільській вищій духовній семінарії, про життя в Італії, свою парафію і душпастирство в Італії та Римі, зустрічі з українськими заробітчанами тощо. Увагу приділено мовному питанню. За словами Івана Кулика, людина, яка є громадянином України, повинна знати державну мову, бо мова є ознакою ідентичності. І це не політичне питання, як дехто вважає, це питання життя і функціонування держави. Зазначено, що Папа Римський Франциск поблагословив рішення Синоду єпископів УГКЦ про обрання Івана Кулика єпархом Кам'янець-Подільським.

Текст:

<https://proskuriv.khm.gov.ua/2019/12/27/%D0%B2%D1%96%D0%BD-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%83%D1%94-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%96/>

19. Слотюк Т. В. Антиукраїнська суть москвофільської преси в Східній Галичині (1900 - 1939) : монографія / Тетяна Василівна Слотюк ; [наук. ред. : С. А. Кость] ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. — 247 с., [2] арк. іл. : іл.

Шифр зберігання в Бібліотеці: БЗ61377. Монографія є першим комплексним дослідженням преси москвофільського руху у Східній Галичині від початку ХХ століття до початку Другої світової війни. Проаналізовано зміст видань москвофільського руху у період 1900 - 1939 рр., досліджено структуру, ідейно-концептуальні засади та особливості функціонування цієї преси. Зазначено, що сьогодні деякі політичні діячі, які реанімують концепції й ідеологеми москвофільського руху та його преси, спекулюють ідеєю єдності слов'янських народів, заперечують окремішність українського народу та його мови, обстоюють ідею «єдиного русского народу» від Карпат до Камчатки, вбачають у подоланні «українства» шлях до «общерусского единства», «русского мира». Пропоноване дослідження доповнить історіографію української преси ХІХ – ХХ століття, без повноцінного і всебічного вивчення традицій, функціонування, ідейно-концептуальних засад, структури, публіцистичної спадщини якої неможливе становлення української преси на початку ХХІ століття.

20. Традиційна культура в умовах глобалізації: синергія традиції та інновації : матеріали наук.-практ. конф., 21 - 22 черв. 2019 р. / Упр. культури і туризму, Харків. облдержадмін., Обл. орг.-метод. центр культури і мистецтв ; [редкол.: Л. Г. Омельченко, О. Г. Бугайченко, Н. М. Роман]. — Харків : Друкарня Мадрид, 2019. — 397 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А803282.** *Зі змісту: Збереження мовних культур як маркер розвинутого полікультурного суспільства / Д. Г. Трегубов, І. М. Трегубова. — С. 328-334.*

21. Убитий за мову // Проскурів. — 2019. — 19 груд. (№ 47). — С. 4. Подано інформацію, що 30 листопада 2019 року двоє підлітків українофобів у Бахмуті жорстоко побили українця Артема Мирошниченка за те, що той спілкувався українською мовою. Вказано, що Артем впав у кому і через

тиждень помер. За словами голови Всеукраїнського об'єднання "Свобода" Олега Тягнибока, Президент України зобов'язаний був узяти цю справу під особистий контроль і забезпечити якнайшвидше розслідування, проте досі не спромігся згадати Артема і словом. Аби надати справі суспільного розголосу та не дати вбивцям уникнути справедливого покарання, 11 грудня 2019 року "Свобода" ініціювала загальноукраїнську акцію "Убитий за мову". Зазначено, що свободівці пікетували Міністерство внутрішніх справ у Києві та обласні управління національної поліції по всій Україні з двома вимогами: кваліфікувати вбивство Атема Мирошніченка як вбивство на ґрунті мовної та національної ворожнечі, закрити Контрольний пункт в'їзду – виїзду (КПВВ) на російсько-українському кордоні у зв'язку з тим, що один із убивць зареєстрований на окупованій території.

22. Українська реальність крізь призму терміна / З. Й. Куньч, І. Д. Фаріон, О. Р. Микитюк, Л. В. Харчук ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. — 231 с.

Шифр зберігання в Бібліотеці: А802905. Досліджено сучасну українську мовну реальність, яку за умов науково-технічного прогресу неможливо уявити без міграції лексичних одиниць із загальнолітературної мови в галузеві терміносистеми й навпаки. Зазначено, що ця мобільність лексики, з одного боку, віддзеркалює на мовленнєвому рівні зміни в національній мовній картині світу та, з іншого, спричинює якісні й кількісні семантичні зміни в мові як системі.

23. Чорнієвич М. "Бояться почати розмову, але із задоволенням підтримують її" / Мар'яна Чорнієвич // Газета по-українськи. — 2020. — 6 лют. (№ 6). — С. 15. Йдеться про те, що Посольство України в Білорусі спільно з Товариством білоруської мови імені Франциска Скорини третій рік поспіль організовує курси української мови. Зазначено, що безкоштовні заняття проводять раз на тиждень. Курси української мови існують не лише у столиці, але й в інших білоруських містах. Текст: <https://gazeta.ua/articles/mova->

[newspaper/ boyatsya-pochati-rozmovu-ale-iz-zadovolennyam-pidtrimuyut-yiyi/950182](https://gazeta.ua/articles/mova-newspaper/boyatsya-pochati-rozmovu-ale-iz-zadovolennyam-pidtrimuyut-yiyi/950182)

24. Шевчук І. Киянка змусила чиновників говорити державною / Ігор Шевчук // Газета по-українськи. — 2020. — 6 лют. (№ 6). — С. 15. *Йдеться про те, що киянка Ольга Хижняк змусила працівників Державної міграційної служби спілкуватися українською, звернувшись до керівника установи з проханням підказати їй, як вона мусить чинити в тому випадку, якщо співробітники його установи не говорять до неї українською: відразу звертатися зі скаргою до уповноваженого із захисту мови чи почати з усного прохання.* Текст: [https://gazeta.ua/articles/mova-newspaper/ kiyanka-zmusila-chinovnikiv-govoriti-derzhavnoyu/950181](https://gazeta.ua/articles/mova-newspaper/kiyanka-zmusila-chinovnikiv-govoriti-derzhavnoyu/950181)

25. Шевчук І. Реклами російською мовою не буде / Ігор Шевчук // Газета по-українськи. — 2020. — 16 січ. (№ 3). — С. 1, 4. *Йдеться про те, що з 16 січня реклама на телебаченні, радіо, білбордах і в інтернеті має бути тільки українською мовою відповідно до норм Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної". Голова громадської ініціативи "И так поймут" Роман Матис зазначає, що в 2012 – 2018 роках діяв мовний закон, що дозволяв рекламу російською, а після його скасування мова реклами не регулювалася, великі компанії розуміли, що від переходу на державну нікуди не подітися, тому уніфікували всю рекламу і робили її українською. Зауважено, що за перше порушення закону попереджатимуть, а за повторне можуть оштрафувати на 3 400 – 5 100 грн.* Текст: [https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/ reklami-rosijskoyu-movoyu-ne-bude/947161](https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/reklami-rosijskoyu-movoyu-ne-bude/947161)

26. Шевчук І. У правопис повернули частину правил, що діяли до 1933 року / Ігор Шевчук // Газета по-українськи. — 2019. — 27 груд. (№ 101). — С. 10. *Йдеться про те, які події відбулися у 2019 році у сфері функціонування української мови та які з них коли набудуть чинності. Зазначено, що нову редакцію українського правопису затвердив Кабінет Міністрів 22 травня (повернули частину мовних норм, що діяли в Україні до 1933 року), а Закон*

України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" почав діяти з 16 липня 2019 року. Наголошено, що норми оновленого правопису є на сайті Міністерства освіти і науки України.

Текст:

https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_u-pravopis-povernuli-chastinu-pravil-scho-diyali-do-1933-roku/944806

Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади

Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого

Відповідальний за випуск: Зайченко Н.Я.

17.02.2020